

zdravnikom. Strel je namreč delavcu Janezu puhnil na obeh rokah pod kožo dokaj smodnika in peska, in vse je bilo treba razrezati, očistiti in zopet zašiti. Povrh mu je bilo treba glavo skoro do črepinje osnažiti, jedno oko uravnati, drugo izpahnjeno očistiti in vse to z zdravili namazati in obviti. V resnici to ni mala stvar, biti za ranocelnika v takem položaju!

„Ali se vama je dal kar tako rezati ubogi Janez?“ začudi se jeden delavec.

„Kaj se hoče!“ odvrne zdravnik. „Od nas se tirja, da izpolnimo v vseh slučajih svojo dolžnost. Zato sva najela dva moža, da sta ga krepko držala. Težko je bilo, ker je res čvrste narave. Nekaj časa je vzdihoval, potem pel, naposled pa — klel, da je bilo groza. Ko je vse to minulo, začelo se je šele najino delo.“

„Kaj pa je delala žena med tem?“ vprašal je drug delavec.

„E, kaj je ženi zanj! Ko sva začela delo, kremžila se je nekoliko; ko sva pa dovršila in odšla, vprašala me je v veži kar naravnost: ‚Saj dolgo se ne bo tako vlačil, kaj menita, gospoda?‘ — ‚Seveda‘, sem ji pritrtil, ‚dolgo pač težko obstane.‘ V resnici pa je le možno, da še vse preboli, ker je jako trdne narave.“

„Kaj pa bo sedaj ž njim?“ vpraša gospodar.

„Jutri ga pripeljejo doli v vas. Tam pri Kremžarju sem najel stanovanje, da ga vsak dan lahko obiščem in prevezem. Če mu je Bog odločil še življenje, imeli ga bomo tukaj kakih štirinajst dni, potem pa ga pošljemo v bolnišnico, kjer se tak bolnik veliko lažje oskrbuje kakor na deželi.“

Govorilo se je še mnogo ta večer med gosti, dokler jih ni „pozna ura“ spomnila počitka in spravila vsakega na svoj dom.

Drugi dan je bil pogreb Martinov. Udeležilo se ga je mnogo ljudi, tovarišev iz kameno-loma in sorodnikov. Ko so prinesli krsto iz mrtvašnice in položili v jamo, izpustil je jeden izmed delavcev nekaj v robcu zavitega na krsto. Malo jih je vedelo, da v onem robcu sta zaviti — roki ubogega Janeza. Jama se je zagnila s prstjo, a spomin Martinov ni minul tako hitro. Uboga Lenka je glasno vzdihovala, poleg nje je jokal mali Tonček, da sta se vsem v srce smilila. Ženske so jo tolažile, kolikor so jo znale. Ko so minule molitve, pristopi k nji še gospod župnik, rekoč:

„Naj vas potolaži, uboga žena, usmiljeni oče nebeški, kateri je pustil, da je prišla nad vas tolika nesreča, in ki je tako naglo poklical s sveta vašega moža. Upajmo, da je bil pripravljen za naglo pot v večnost. Vsako nedeljo sem ga videl v cerkvi, pri sv. zakramentih pa je bil šele oni teden. Torej ne žalujmo preveč, pač pa molimo zanj! Žalost škoduje zdravju, njemu ne pomaga nič. Pač pa mu pomore še naša molitev. Zaupajte, Bog, oče sirot, vas ne zapusti nikdar!“

Ljudje so se razhajali, le nekaj ženskih je še ostalo na pokopališču. Bile so prijateljice vdove Lenke. Težko so mirile nesrečno ženo. Naposled jo je njena lastna mati z lepimi besedami spravila s pokopališča ter jo privédla na svoj lastni dom, kamor se je nekaj dni potem popolnoma preselila. (Konec.)

Pečene vrane.

(Spisal —tr—.)

„Čakajte, grdobe grde, jaz vam pokažem“, jezi se stari Boštjanek ter preti s pestjo. Prišel je bil pogledat, je-li že pognala koruza. Pognala je, a redka, skoro redkejša je, kakor so bile vrane, predno so zagledale Boštjanka. Pridno so jo kopale in hitreje so kljuvale z dolgimi kljuni v zemljo, kakor Boštjankova dekleta, ko so jo sadila. Ko pa je prišel Boštjanek blizu, zavpila je jedna „kvak, kvak“ in vzletela, takoj za njo pa so se vzdignile vse druge in posedle po vrbah, ki so rastle kaka dva streljaja proč ob vodi.

Boštjanek je mož le malo besedij. Malo govori, a kar govori, to je trdno. Hitro, kolikor mu dopuščajo kratke njegove noge, jo briše proti domu. Doma vzame puško ter hoče takoj nazaj na njivo. „Jaz jim pokažem!“ zamrma še jedenkrat, stopaje čez prag.

„Kam pa greste, oče, da vem, ako bi kdo vprašal po vas?“ vpraša ga hlapec Janez izza hleva.

Janez služi že tretje leto pri hiši. Boštjanek ga ima rad, ker pri vsaki drugi besedi je ‚oče‘, in to Boštjanku dobro dene Janez ima dober jezik in jo zna zasoliti, ‚očeta‘ pa navadno pri miru pusti. Boštjanku je torej Janez prav všeč, materi pa se je bil oni dan malo zameril, čeprav hudega ni bilo.

„Vrane grem streljat“, odgovori torej Boštjanek. „Koruzo mi hočejo snesti.“ — Ne utegne se dalje razgovarjati.

„Kar jih prinesete, vse kosmate pojem“, pravi hlapec, pozabivši, da govori z ‚očetom‘.

Boštjanek je sicer malo gluhi, danes pa sliši Janezove besede. Obrne se torej:

„Ne bo ti jih treba kosmatih, spekla ti jih bo, če je prav malo huda na té.“

Lovske zmage svest koraka Boštjanek proti njivi. „Sedaj pa le počakajte“, pravi tiho ter počasi sname puško z rame. „Kvâ, kvâ, nakâ“ in ni jih več. Ker niso hotele počakati vrane Boštjanka, čaka Boštjanek vran, kdaj se povrnejo. A ni jih. Vleže se v travo, solnce pripeka, Boštjanku je dolg čas, Boštjanek je žejen. „Saj je jutri tudi še en dan“, pravi, ter se počasi napoti domov. Puško nosi na hrbtu, ker neče, da bi ga sosede povpraševali, kaj je streljal.

Za večerje so majili cel krompir.

„Mislil sem, da bo danes pečenka mesto krompirja“, oglesi se hlapec Janez, razloživši nekaj krompirjev pred se po mizi, da bi se ohladili.

„Čakaj“, pravi Boštjanek razjarjen, „še ostajala ti bo.“ Za malo se mu zdi, da se hlapec tako očitno norčuje. Vse molči.

Drugo jutro naloži Boštjanek nekaj kolov in desk ter jih odpelje na njivo. Štiri dolge kole zabije ob njivi v zemljo tako, da napravi pravilen štirikot. Na treh straneh ga opaži, četrto stran, ki je proti njivi obrnjena, pa pusti prosto. Potem stopi na voz ter z voza še streho pribije.

„Čakajte, grdobe, sedaj vam pokažem! Lahko čakam celi dan tu, ve me ne bodele videle, in solnce me tudi ne bo peklo.“ Tako modruje Boštjanek. Hitro popelje voz domov in vzame zopet puško s stene. Sam sebe Boštjanek nikdar ne zapusti, torej tudi danes vtakne v žep ploščato stekleničico. „Natôči mi v to-le stekleničico četrtinko špirita“, pravi gredoč mimo prodajalnice. „Vrane grem streljat, bom imel za južino.“

„Ali bodele kar samega? Steklenica je ravno polna, ne bodele nič z vodo mešali“, pravi Marijana, ko mu prinese polno stekleničico.

„Kaj bom nosil vodo s seboj? vode je doli dovolj“, odreže se Boštjanek ter odide po polju.

„Kam pa tako hitro?“ vpraša ga sosed Demenčič.

„Vrane mi hočejo vso koruzo požreti; grem doli, da jih nekaj postrelim“, pravi Boštjanek.

„Greva pa lahko skupaj.“ Kmalu sta pri njivi.

„Kaj si pa tukaj napravil?“ vpraša zopet Demenčič.

„Vranam se bom skrival in solncu.“

Soseda se ločita. Demenčič gre svojo pot, Boštjanek pa jo mahne proti vodi, špirit mešat, žganje delat. Počasi se skloni proti vodi, potem vzame iz žepa stekleničico. Steklenica pa je polna in nič več ne gre noter.

„Na to pa nisem mislil. No, pa saj ni mnogo, malo odpijem, pa potem zmešam, kar mi ostane.“

Vsede se v kolibo, na jedno stran postavi puško, na drugo pa steklenico. „No, sedaj vas pa lahko počakam.“ Nobene ni videl, samo od daleč je slišal „čak, čak“.

„Odpri, pij, odpri, pij“, zveni mu iz steklenice. Boštjanek ni bil nikdar svojeglaven, zakaj bi sedaj ne slušal? Kmalu je prazne pol steklenice. „Kaj bi hodil še to mešat! Če sem toliko izpil, bom še to.“ Žganja ni več. Vrane so zopet na njivi, Boštjanek jih le na pol vidi, a ne misli več na nje. „Marijana, prinesi ga še jeden ‚frakelj‘“, in pomoli prazno steklenico iz kolibe. A ni Marijane, ki bi vzela Boštjanku prazno steklenico iz rok, on pa jo le izpusti. Meša se mu v glavi. Vrane vpijejo „čak, čak“, najprejdrnejše se vsedejo na kolibo. Boštjanek pa v nezavesti leži v njej, samo noge malo molč iz nje.

Sosed Demenčič se vrača domov. Vidi nekaj črnega pred kolibo, Boštjankove noge, poleg njih pa prazno steklenico.

„Hoj, Boštjanek, kaj pa ti je?“ zavpije v kolibo.

„Nežica, vode“, zamrmra Boštjanek, mislé, da je doma. Kadar hoče kaj imeti od žene, kliče jo le ‚Nežico‘, sicer mu je dovolj lepo ‚Neža‘ ali celó ‚Nežura‘. Demenčič se ga usmili. Hitro skoči k vodi ter mu je prinese v steklenici in v klobuku. Iz klobuka mu jo vlije po glavi, iz steklenice pa mu jo dá piti. Kmalu si Boštjanek toliko opomore, da ga spravi Demenčič domov.

Celo popoldne leži, pod noč pa je že zopet na nogah. Mleka se napije in kmalu je dober.

Pri večerji pa hlapec zopet opomni, da i danes ni pečenke, katere se je celi dan nadejal.

„Čakaj, jutri za kosilo jo boš pa imel“, pravi Boštjanek že resno jezen.

Uvidel je, da lovec ne sme biti tako zložen. Komaj se zdani, že je na nogah in na poti proti njivi. Vsede se v kolibo, še predno pride kaka vrana. Sedaj začno prihajati. Kmalu jih je vse polno, Boštjanku se začne tresti srce. „Kar bo, to bo“, pravi, in „bum, bum!“ se razlegne po hribih. Tri vrane pa odskakujejo od tal, drugih ni videti nikjer, samo žalostni njih „kvak, kvak“ doni presrečnemu Boštjanku na uho.

Zmagonosno jih prinese Boštjanek domov. „Nežica, pripravi jih Janezu, kar cele mu speci, da bo imel jedenkrat pečenke dovolj!“

„Mari bi jih na njivi obesil“, pravi gospodinja Neža, a vzame jih le, ker že dalj časa hoče kazniti jezikavega hlapca. Skrbno jih oskube in očedi, da se pokaže črno meso. Niti glav jim ne poreže, kar cele speče in črni kljuni še sedaj požrešno zijajo.

Ko se zbere družina h kosilu, postavi Neža velik, lesen krožnik pred hlapca, na krožniku pa so znane mu pečene vrane.

„Ti boš pa danes posebej, tu imaš pečenko.“

„Prav, prav“, nasmeje se hlapec v zadregi; hotel je dostati, kar je bil obljubil v norčiji.

„Kako, saj sem šele danes nož nabrusil, pa ne reže.“

„Tri ure sem jih kuhala in celo uro pekla, trde ne morejo biti.“

„Bolj pritisni, močan si premalo“, nagaja mu Micika, najstarejša Boštjankova.

„Nisi vajen po gosposko jesti“, reče Marijanica, mlajša njena sestra.

„Stare so“, oglasi se zobata Jera, osamelo postarno dekle, „stare so, pa trde.“

„Toliko niso vse tri skupaj stare, kakor ti sama, Jera.“ Njej je lahko bolj robato odgovarjal kakor domačim, zato pa se je tudi znosil nad njo, saj Jera ne mara slišati ničesar o starosti.

„Marijanica govori prav, jaz ne znam gosposko, bom rajši pri vas“, in že drži žlico v roki, da bi zajel zelja.

„Pri nas pa tudi ne boš, sedaj si grd, ko si vrane jedel“, pravi razžaljena Jera, „ako boš ti, pa jaz ne bom.“ In dene žlico iz roke. Janez pa zopet grize in grize trdo vrano. Prvo malo bolj po vrhu obere, druga pa se mu ustavi. „Rajši ne jem nič in sem lačen. Vse skupaj bi zagnal, ako ki ne bilo krožnika škoda“, reče, in porine krožnik daleč od sebe tje po klopi. Sultan pride zraven in povoha, a ne diši mu taka pečenka.

„Danes bo pa dober krompir?“ vpraša ga maščevalno mati ter postavi veliko skledo krompirjevih žgancev na mizo.

„Le vzemi, le“, pravi Jera, kateri se Janez že smili.

Hlapcu se krompir že dolgo ni zdel tako dober kakor se mu zdi danes.

Življenje na ladiji.

(Spisal Matija Šavs.)

I.

Bilo je skoro pred šestimi leti. Dne 24. listopada je imel priti parnik „Cesar Viljem II.“ v Southampton (izg. Savthémptn). Proti večeru nas je odpeljal mali parobrod „Majestic“ iz pristanišča na prosto morje, kjer nas je pričakoval nemški velikan. Mračilo se je hitro. Dasi je bila luka razsvitljena z nebrojnimi svetilnicami, vendar nismo mogli predmetov natančno razločevati. Srečevalo nas je več parnikov, a videli smo le luči na krovu in na jamboru in slišali hropenje parnega kotla.

Privijemo se na krov. V daljavi zapazimo svetlikanje skozi okna, kakor bi bile tam postavljene visoke, krasne palače.

„Kako se imenujejo oni otoki tam-le?“ vprašam sopotovalca.

„Ha-ha, to niso otoki; parniki za prevažanje ljudi čakajo na došlece iz Southamptona; pač ste šele prvokrat na morju?“

„Da, gospod!“

„Pozna se vam; sličnih prizorov se bodele že navadili.“

Ladija se ustavi in se po znamenjih pogovori z oddaljenimi parniki. Nato jo vrežemo naravnost proti jednemu, ki se nam je dal spoznati po belem in rdečem bengalskem ognju. Približamo se mu. Že smo razločevali pri blestečih električnih svetilkah potovalce na krovu in glavne obrise ladije; še malo, in zraven smo. Godba igra. Potovalci so nas burno pozdravljali,

mi pa smo se počasi primikali k trebuhu dvakrat višje ladije severonemškega Lloydja. Hitro spusté stopnice do nas in — hajdi! vderemo jo na „Cesarja Viljema II.“

Čakajočim strežajem pokažemo številke na kajute; odvedejo nas na določeno mesto. V celici odložimo svoje stvari in odidemo na krov. Iz „Majestic“-a so spravljali zadnjo prtljago na našo ladijo; kmalu je bilo gotovo in „Majestic“ se povrne v Southampton.

Še jeden pogled na southamptonsko pristanišče! Kako migljajo lučice in svetlikajo po morski površini! Mali valčki pribhajajo od suhega in se nekako ljubeznivo mrmljaje pritiskajo k ladijni steni. Se-li od nas poslavljate? — Srečno, Evropa, Bog te obvaruj!

Brrrum-bum-bum . . . bum, bum! se oglasi bakrena ploča.

„Gospoda, čez pol ure bo večerja; zberite se v obednici!“

Slovenci — bilo nas je osem — sedemo skupaj okrog mize; prvi večer še nismo imeli odločenih prostorov. Nad obednico, v salonu, nam je igrala godba. Postajalo je jako živahno; dohajalo je vedno več potnikov, da je skoraj prostora zmanjkovalo.

„Le počakajte, jutri jih bo komaj polovica prišla jest“, opomni prileten, ne ravno debel mož pri naši mizi.

„Zakaj menite tako, gospod?“ vpraša ga rdečelična gospodična.